EBÛ KATÂDE (radıyallahü anh)

Resûl-i Ekrem efendimizin (aleyhisselâm) süvarilerinden. İsmi, Haris, künyesi Ebû Katâde, lakabı Fâris-i Resûlullah (Resûlullah'ın (aleyhisselâm) süvarisi)'dir. Tahminen m. 602 yıllarında Medine'de doğup 54 (m. 674) senesinde de Kûfe'de vefât etmiştir. Hazrec kabilesindendir. Babası Rebî' bin Beldehe, annesi Kebşe binti Mazhar'dır. Ebû Katâde (radıyallahü anh) Sülâfe binti Berrâ bin Ma'rur ile evli idi. Sülâfe de kadın Sahabîlerden idi. Ebû Katâde'nin bu zevcesinden Abdullah, Ma'bed, Abdurrahmân ve Sabit adlarında dört oğlu oldu.

Ebû Katâde ikinci Akabe biatinden sonra müslüman oldu. Bedir Muharebesine katıldığı ihtilaflıdır. Bedir'den sonraki muharebelere iştirâk etmiştir. Hicretin altıncı senesinde meydana gelen Zikared gazâsında büyük başarılar göstermiştir. Resûlullah (aleyhisselâm) 6 (m. 628) senesinde müşriklerle Hudeybiye anlaşmasını imzaladıktan sonra, artık geri dönülüyordu. Hazreti Seleme ve Resûlullah'ın âzâdlısı Ribah hazretleri de yük ve develerle yola çıkmışlardı. Yolda Abdurrahmân El-Fezârî'nin saldırısına uğradılar. Eşkiya topluluğu develerin çobanını öldürmüş, Resûlullah'ın develerini götürmek istemişti. Seleme bin El-Ekvâ (radıyallahü anh), Hazreti Ribahı kalan develerle gönderip, durumu Resûlullah'a (aleyhisselâm) bildirmiş, kendisi de çevreden yardım istemişti. Yanına gelenlerle, Abdurrahmân El-Fezârî'nin peşine düştü. Nihâyet onlara yetişti. Vuruşmaya başladılar. Ancak, eşkiya grubu orada bulunan dağ geçidine doğru çekilerek kendilerini emniyete aldılar. Bu sırada, Resûl-i Ekrem'in süvari kuvveti ile birlikte Ebû Katâde (radıyallahü anh) de yetişmişti. Eşkiyalara hücum ettiler. Ancak, Abdurrahmân El-Fezârî, Ahrem El-Esedî'yi (radıyallahü anh) şehîd etti. Bunun üzerine Hazreti Ebû Katâde bu azılı düşmana saldırarak, onu katletti. Neticede eşkiyalar kaçmak

zorunda kaldılar. Resûlullah'ın (aleyhisselâm) develeri geri alındı. Hazreti Ebû Katâde'nin bu muvaffakiyetini Resûl-i Ekrem (aleyhisselâm) duyunca "Bütün atlılarımızın en hayırlısı Ebû Katade idi." buyurmuşlardır.

Ebû Katâde (radıyallahü anh) birçok seriyyelere (küçük süvari birliği) iştirâk etti. Bunların bir kısmında kumandan mevkiinde, bir kısmında süvari olarak bulunmuştur. Hicretin sekizinci senesinde 15 kişilik bir keşif kuvvetinin başında Hadre tarafına gönderildi. Hadre havâlisinde Gatafan kabilesi bulunuyordu. Bunlar zaman zaman müslümanların bulunduğu yerlere baskınlar düzenler, yağma ederler ve müslümanları rahatsız ederlerdi. Ebû Katade (radıyallahü anh) bunları muhasara edip, fenâ halde sıkıştırınca sonunda, mallarını bırakarak kaçtılar. Ebû Katade (radıyallahü anh) elde ettiği ganîmetlerle geri döndü. Ganîmetlerin beştebiri Resûlullah'a arz edildikten sonra, geri kalanı mücâhidler arasında dağıtıldı. Aynı senenin Ramazan ayı idi. Batnı Eham, Zî Haşab, Zî Merve taraflarında yine eşkiya meselesi vardı. Hazreti Ebû Katade bunun için gönderildi. Oralardaki eşkiyayı temizleyerek emniyet ve huzûru te'mîn etti. Bu hâdiselerin peşinden Mekke fethine katıldı. Daha sonra hicretin sekizinci senesinde Ocak ayı sonlarında meydana gelen Huneyn gazâsına da iştirâk eden Ebû Katade (radıyallahü anh) bu muharebede bir ara görülen bozulma sırasında, çok büyük kahramanlıklar göstermiş ve bu yüzden de herkesin takdîrini kazanmıştı.

Ebû Katâde (radıyallahü anh) Tebük gazvesinde de bulundu. Veda Haccına Resûl-i Ekremle birlikte gittiler. Medine'ye dönünce Resûl-i Ekrem âhirete teşrîf buyurdular. Resûl-i Ekrem'den (aleyhisselâm) sonra Hulefâ-i Râşidîn (dört halife) devirlerini de gördü. Bu zaman zarfında Medine-i Münevvere'de kaldı. Hazreti Ali'nin devrinde kendisi için Mekke vâliliği düşünülmüş, ancak yerine Kasem İbni Abbas tayin edilmiştir. Vâlilik olmayınca Hazreti Ali'nin yanında kaldı 38 (m. 658) senesinde Haricîlerle yapılan Nevrevân muharebesine katılarak, Hazreti Ali'nin piyade kuvvetleri kumandanlığını yapmıştır.

Ebû Katâde (radıyallahü anh) Resûl-i Ekrem'in mübârek sohbetinde yetişip feyz aldı. 170 civarında hadîs-i şerîf rivâyet etti. Eshâb-ı kirâm'ın (radıyallahü anh) ve tabiînin büyüklerinden bir kısmı ondan hadîs rivâyet etti. Hazreti Enes bin Mâlik, Cabir bin Abdullah, Ebû Muhammed bin Nâfî' el-Ekra, Abdullah bin Ribâh, Abdullah bin Ma'bed, Saîd bin El-Müseyyeb (radıyallahü anh) bunlardandır. Hazreti Ebû Katade hadîs rivâyet ederken son derece dikkatli ve titiz hareket eder, ufak bir hata olmasından çok sakınırdı. Bu konuda Resûl-i Ekrem'den (aleyhisselâm) şu hadîs-i şerîfi bildirmiştir: "Ey insanlar! Benden, çok hadîs rivâyet etmekten sakınınız. Benden bir sözü nakleden, sadece hakkı ve doğruyu söylesin. Bana söylemediğim bir sözü nisbet eden (söyledi diyen) kendine, Cehennemden yer hazırlamış olur." Ebû Katâde'nin (radıyallahü anh) oğlu Ma'bed, aralarında Resûlullah (aleyhisselâm) şöyle buyurdu. Böyle buyurdu diye konuşurlarken, Ebû Katâde'nin (radıyallahü anh) gelip siz ne konuştuğunuzu biliyor musunuz, ben Resûlullah'ın (aleyhisselâm) "Benim söylemediğimi bana atfedenler Cehennemden kendilerine yer hazırlasınlar" buyurduğunu duydum, dediğini nakletmiştir.

Hazreti Ebû Katâde, İslâm kardeşliğini, yaşayışı ile bilfiil gösteren mübârek bir sahabîdir. Bir gün bir cenâze getirildi. Resûl-i Ekrem efendimiz'den (aleyhisselâm) namazının kılınması istirhâm edildi. Fakat Resûlullah (aleyhisselâm) borcu olup olmadığını, sordular, iki dînâr borcu olduğu cevâbı verildi. Resûl-i Ekrem efendimiz (aleyhisselâm) tekrar borcu için bir karşılık bırakıp bırakmadığını sordular. Birşey bırakmadığı bildirildi. Bunun üzerine, götürünüz, namazını siz kılınız, buyurdular. Ebû Katâde (radıyallahü anh) orada bulunuyorlardı. Yâ Resûlallah! Onun borcunu ödemeyi ben üzerime alıyorum, dedi. O zaman Resûlullah (aleyhisselâm) cenâze namazını kıldılar. Böylece o zatın Resûlullah (aleyhisselâm) tarafından cenâze namazının kılınması bahtiyarlığına kavuşmasına vesîle oldular.

Hazreti Ebû Katâde, Emri ma'rûf ve Nehy-i anil münker (iyiliği emredip, kötülükten alıkoyma) farzına çok ehemmiyet verir, Resûl-i Ekrem'in sünnet-i seniyyesine son derece riâyet ederdi. Onun gönlü Resûl-i Ekrem'in sevgisiyle dolup taşardı. Hatta Resûlullahın (aleyhisselâm) yüksek duâlarına da kavuşmuşlardı. Resûl-i Ekrem efendimizle beraber bir seferde bulunuyorlardı: Resûlullah (aleyhisselâm) binekleri üzerinde idi. Bir ara uyumak istemişlerdi. Bu sırada uyku haliyle biraz eğilmişlerdi. Ebû Katâde (radıyallahü anh) gidip, Resûlullah'ın (aleyhisselâm) vücudunu kaldırıp, doğrulttular. Biraz sonra, mübârek bedenleri tekrar eğilmiş, düşecek bir vaziyet almıştı. Hazreti Ebû Katâde tekrar koşarak gitti. Resûlullah'ı (aleyhisselâm) tekrar kaldırdı. Sonra, Resûlullah (aleyhisselâm) uyanmışlar, kim olduğunu sormuşlar, Ebû Katâde olduğu söylenmişti. Bunun üzerine Resûlullah (aleyhisselâm) Ebû Katâde'ye şöyle duâ buyurmuşlardı: "Ey Ebû Katâde! Sen Allah'ın Resûlünü muhafaza, ile meşgûl oldun. Allahü teâlâ da seni muhafaza eylesin"

Eshâb-ı kiram (radıyallahü anhüm) Resûlullah'ın (aleyhisselâm) etrâfında pervane olmuşlar, onun her sözünü, her hareketini ve tavrını kendilerinden sonrakilere titizlikle, emânet edâ eder gibi, aktarmışlardır.

Katâde'nin (radıyallahü anh) rivâyet ettiği bazı hadîs-i şerîfler "Sâlih rü'yâ Allahü teâlâdandır: Kötü rüya şeytandandır. Kim sevmediği bir rü'yâ görürse, sol tarafına üç defa tükürsün. Şeytandan da Allahü teâlâya sığınsın. Böylece, o kötü rü'yâ kendisine zarar vermez."

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) El-İsâbe cild-4, sh. 158

2) El-A'lâm cild-2, sh. 154

3) El-İstiâb cild-4, sh. 161

4) Kâmûs-ul-a'lâm cild-1, sh. 754

5) Tabakât-ı İbn-i Sa'd cild-2, sh. 80

6) Müsned-i Ahmed bin Hanbel cild-5, sh. 297

7) Sîret-i İbn-i Hişâm cild-3, sh. 297

8) Megâzî (Vâkidî) cild-2, sh. 544

9) İnsân-ul-uyûn cild-2, sh. 683

10) Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye sh. 999

11) Eshâb-ı Kirâm sh. 326